

SOKRATES KİMDİR?

"Bilgeliğin ve Hakikatin Ölümsüz Sesi"

Tarihte tek bir satır bile yazı yazmamış olmasına rağmen, tüm Batı felsefesinin temelini atan, zihniyetleri kökünden sarsan ve uğruna ölmeyi göze alacak kadar hakikate âşık olan bir adam: **Sokrates**.

M.Ö. 470 yılında, felsefenin kalbi Atina'da dünyaya geldi. Babası bir taş ustası, annesi ise bir ebeydi. O, ne saraylarda büyümüş bir soylu ne de zengin bir tüccardı. Yaz kış aynı eski pelerini giyer, Atina sokaklarında çıplak ayakla dolaşırdı. Ancak bu gösterişsiz dış görünüşün altında, insanlık tarihinin en keskin ve en devrimci zekâlarından biri yatıyordu.

Atina'nın "At Sineği"

Sokrates, kendisini rehavete kapılmış, tembel ve uyuşuk bir ata benzettiği Atina devletini uyandırmak için Tanrı tarafından gönderilmiş bir **"at sineği"** olarak tanınırlardı. İnsanları sokaklarda, pazarlarda, agoralarda durdurur ve onlara hayatın en temel sorularını sorardı: *"Adalet nedir? Erdem nedir? Cesaret nedir?"* Karşısındaki kişiler bu kavramları çok iyi bildiklerini sanırlardı. Ancak Sokrates'in ustaca sorduğu ardışık sorularla, aslında hiçbir şey bilmediklerini toplum içinde acı bir şekilde fark ederlerdi.

"Bildiğim Tek Şey, Hiçbir Şey Bilmediğimdir"

Onu dönemin diğer bilgelerinden (Sofistlerden) ayıran en büyük özelliği buydu. Sofistler para karşılığında bilgi satarken, Sokrates kimseden para almazdı. Annesinin ebelik mesleğini felsefeye uyarlamıştı (Doğurtmaca yöntemi). Ona göre bilgi dışarıdan verilmezdi; her insanın ruhunda zaten var olan hakikati, doğru sorular sorarak "doğurtmak" gerekirdi. Delfi Kahini onun için "Atina'daki en bilge kişi" dediğinde, Sokrates bunu kendi cehaletinin farkında olmasına bağlamıştı.

"Sorgulanmamış Bir Hayat, Yaşanmaya Değmez"

Sokrates felsefeyi gökyüzünden yeryüzüne indirdi. O, evrenin nasıl oluştuğundan ziyade, **"İnsanın nasıl yaşaması gerektiği"** sorusuna odaklandı. Ona göre en büyük kötülük bilgisizlikti. Bir insan neyin "iyi" olduğunu gerçekten bilirse, asla kötülük yapmazdı. İnsanın hayattaki tek amacı erdemli olmak ve ruhunu mükemmelleştirmek olmalıydı.

Ölüme Meydan Okuyan Savunma

M.Ö. 399 yılında, 70 yaşındayken "Devletin tanrılarına inanmamak ve gençlerin ahlakını bozmak" suçlamasıyla mahkemeye çıkarıldı. Sokrates'in Savunması olarak tarihe geçen o muazzam konuşmasında geri adım atmadı: *"Siz ey Atinalılar, bana felsefe yapmayı bırakmam şartıyla beraat teklif etseniz bile, size şu cevabı veririm: Size saygı duyuyorum, ancak ben size değil, sadece hakikate ve Tanrı'ya itaat ederim!"*

Baldıran Zehri ve Ölümsüzlük

Ölüm cezasına çarptırıldı. Kaçma imkânı varken, yasalara ve kendi felsefesine ihanet etmemek için kaçmayı reddetti. Hücresinde dostlarıyla ruhun ölümsüzlüğü üzerine son bir sohbet yaptıktan sonra, kendisine sunulan **baldıran zehrini** sakince içti. Bedenini öldürdüler ancak fikirlerini asla. O gün Atina hapisanesinde ölen sadece yaşlı bir adamdı; ancak o zehirli kupadan doğan şey, bugün hala insanlığı aydınlatan özgür düşüncenin ta kendisi oldu.